

Motion

1980/81:896

av **Bernt Ekinge och Olle Grahn**
om ändring i lagen om företagsinteckning, m. m.

Enligt 1929 års bokföringslag var endast viss näringsverksamhet bokföringspliktig. Kretsen av bokföringsskyldiga fastställdes bl. a. genom en uppräknig i tjugo punkter av de verksamheter där yrkesmässig rörelse hade ansetts böra medföra bokföringsskyldighet. Verksamheter som vuxit fram efter år 1929, t. ex. dataverksamhet, var således inte bokföringsskyldiga. Vidare fritog undantagsbestämmelser mindre rörelser, bland de uppräknade slagen av rörelser, från sådan skyldighet. För de flesta uppräknade slagen av rörelser hade omfattningen gjorts beroende av antalet anställda. Sålunda förelåg i flera fall inte någon bokföringsskyldighet om rörelseidkarna endast biträdades av maka, barn under 16 år samt två andra personer.

1976 års bokföringslag, som trädde i kraft den 1 januari 1977, innebar att kretsen av bokföringsskyldiga vidgades väsentligt. I princip är nu alla näringsidkare med undantag för jordbrukare bokföringsskyldiga. För jordbrukarna gäller en särskild jordbruksbokföringslag.

Att kretsen av bokföringsskyldiga vidgades kraftigt fick återverkningar på betydelsefulla områden vid sidan av redovisningsområdet genom att i annan lagstiftning vissa förhållanden gjorts beroende av att någon är bokföringsskyldig eller skyldig att föra handelsböcker. I 1976 års lagstiftningsärende var man därför tvungen att ta ställning till huruvida de nya bestämmelserna om bokföringsskyldighetens omfattning skulle få slå igenom på dessa områden. I vissa fall lät man därvid de nya bestämmelserna bli fullt tillämpliga, medan man i andra fall lät den gamla bokföringsskyldigheten vara avgörande. Lagtekniskt löstes det senare genom att bestämmelserna i resp. lag ändrades så att de var tillämpliga om vederbörande skulle ha varit bokföringsskyldig enligt 1929 års bokföringslag, om denna gällt även efter utgången av år 1976. De lagar som ändrades på detta sätt var 1905 års köplag, 1914 års kommissionslag, 1914 års handelsregisterlag, 1966 års lag om företagsinteckning samt 1895 års lag om handelsbolag och enkla bolag. Sistnämnda lag kommer att ersättas av en ny lag om handelsbolag och enkla bolag, som träder i kraft den 1 juli 1981.

Den omständigheten att 1929 års bestämmelser om bokföringsskyldighetens omfattning således i vissa fall allttjämt är tillämplig har fått negativa konsekvenser. Särskilt har detta visat sig vara fallet i fråga om *lagen om företagsinteckning*. Enligt 2 § i denna lag får företagsinteckning meddelas endast om näringsidkaren skulle ha varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1929:117), om denna gällt även efter utgången av år 1976, eller om han driver jordbruk eller skogsbruk. Den negativa följderna av denna

bestämmelse belyses av följande fall.

En verkstadsägare C sökte och beviljades lån hos utvecklingsfonden och hos en lokal affärsbank för utökning av verksamheten. Som säkerhet för lånen utställde C företagsinteckningar som ingavs till tingsrätten för inskrivning. Ansökningen om att företagsinteckning skulle meddelas i C:s näringsverksamhet avslogs emellertid av inskrivningsmyndigheten under hänvisning till att C drev verksamhet i enskild firma, biträdd endast av sin son och följaktligen inte var bokföringsskyldig enligt 1929 års bokföringslag. Företagsinteckning kunde därför lagligen inte meddelas. Den omständigheten att C hade en bokföring som överensstämde med kraven enligt bokföringslagen hjälpte inte C, eftersom han formellt inte var bokföringsskyldig. För att C skulle kunna utvidga sin verksamhet och därvid utnyttja de beviljade lånen blev han tvungen att övergå till en företagsform för vilken bokföringsskyldighet förelåg enligt 1929 års bokföringslag.

Enligt vår mening kan det inte vara rimligt att en näringsidkares möjligheter att använda sin näringsverksamhet i form av företagsinteckning till säkerhet för lån skall vara beroende av den formella omständigheten att han är bokföringsskyldig enligt en numera upphävd bokföringslag. Bestämelsen härom i 2 § lagen om företagsinteckning bör därför snart ändras.

Enligt vår mening är det över huvud taget olämpligt att i lagtext någon längre tid ha kvar hänvisningar till en upphävd lag. Även köplagens, kommissionslagens och handelsregisterlagens motsvarande bestämmelser bör därför ses över.

När det gäller handelsregisterlagen kan tilläggas att i 2 § stadgas bl. a. att enskild näringsidkare som skulle ha varit bokföringspliktig enligt 1929 års lag, om denna gällt även efter utgången av år 1976, skall söka registrering innan han börjar sin verksamhet. Enligt vår mening är det från informationssynpunkt angeläget att näringsidkare i största möjliga utsträckning registrerar sina företag. Inte minst har under senare år, i samband med diskussionerna om den ekonomiska brottsligheten, framhållits betydelsen av att få fram ett så fullständigt register som möjligt över företagen. Den begränsning av registreringsskyldighet som hänvisningen till bokföringsplikt enligt 1929 års bokföringslag innebär bör därför upphävas.

Med anförda skäl hemställer vi

att riksdagen hos regeringen begär

1. att riksdagen snart föreläggs förslag till ändring av 2 § lagen om företagsinteckning i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att köplagen, kommissionslagen samt handelsregisterlagen blir

föremål för översyn i enlighet med vad som anförs i moti-
onen.

Stockholm den 26 januari 1981

BERNT EKINGE (fp)

● LLE GRAHN (fp)